

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**The transmissional and functional context of the lexical lists from
Ḫattuša and from the contemporaneous traditions in Late-Bronze-Age
Syria**

Scheucher, T.S.

Citation

Scheucher, T. S. (2012, October 18). *The transmissional and functional context of the lexical lists from Ḫattuša and from the contemporaneous traditions in Late-Bronze-Age Syria*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/19986>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/19986>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/19986> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Scheucher, Tobias Simon

Title: The transmissional and functional context of the lexical lists from Hattusha and from the contemporaneous traditions in Late-Bronze-Age Syria

Issue Date: 2012-10-18

SAMENVATTING

Deze studie baseert zich op een groep manuscripten genaamd “lexocale lijsten” die zijn opgegraven in de oude steden Hattusha, Ugarit, Emar en in een aantal kleinere vindplaatsen in Anatolië en Syrië uit de 14e en 13e eeuw, de zogenaamde westelijke randgebieden van de Late Bronstijd. Sedert de introductie van het spijkerschrift in het oude Mesopotamië vormde het bestuderen, kopiëren en uit het hoofd leren van lexicale lijsten de basis die door alle schrijversleerlingen moest worden doorlopen. Bij het exporteren van het spijkerschrift vanuit Mesopotamië naar de westelijke randgebieden vonden ook de lexicale lijsten hun weg naar de zoëven genoemde vindplaatsen in Anatolië en Syrië in de Late Bronstijd.

De dissertatie probeert de omstandigheden te onderzoeken onder welke deze culturele overdracht plaatsvond. Hierbij worden drie belangrijke aandachtsgebieden onderscheiden: (1) de verschillende wijzen van overdracht die leidden tot de “geografische” verspreiding van de teksten van Mesopotamië naar de randgebieden (“long-distance transmissional context”), (2) de verschillende wijzen van overdracht via welke de schrijvers de teksten binnen de westelijke schrijverstradities verspreidden (“short-distance transmissional context”), en (3) de rol die de lijsten plaatselijk binnen de schrijversopleiding speelden en de procedures die het gebruik ervan bepaalden (“functional context”). Deze drie aandachtsgebieden worden besproken vanuit de theorieën over mondelinge versus schriftelijke overdracht. Bij de bestudering van de aandachtsgebieden (2) en (3) wordt speciaal gelet op de verschillen tussen de tradities van de westelijke randgebieden en de tradities van Mesopotamië, met name de invloed die de plaatselijk schrijverstraditie had op de wijze waarop de lijsten traditioneel functioneerden.

In verband met het grote aantal manuscripten richt de dissertatie zich vooral op een der vindplaatsen en zijn schrijverstradities, het tekstcorpus van de stad Hattusha. De andere westelijke tradities worden cursorisch geanalyseerd en vergeleken met het voorbeeldcorpus uit Hattusha. Een probleem is het bijna geheel ontbreken van historische en archaeologische bronnen die bij de reconstructie gebruikt zouden kunnen worden. Nagenoeg alle gegevens hierover moeten in de lexicale bronnen zelf gevonden worden. Niettemin kan voor de reconstructie van de tekstgeschiedenis der bronnen geprofiteerd worden van de nogal rigide tabellarische structuur van de lexicale lijsten. Deze structuur maakt hun inhoud tot op zekere hoogte kwantificeerbaar en dit vergemakkelijkt de vergelijking van de verschillende tradities, zowel die van Mesopotamië als die in het westen.

Het boek bestaat uit drie gedeelten. Het eerste deel behandelt verscheidene theoretisch aspecten, zoals het bij de tekstoverdracht gecompliceerde samenspel van mondelinge en op geheugen gebaseerde schrijftechnieken, maar ook het interferentiemodel voor de beschrijving van de geografische verspreiding der teksten. Het tweede deel voert de lezer door een analyse van de epigrafische, paleografische,

linguïstische, teksttraditionele en curriculaire aspecten van de manuscripten op basis van cumulatief filologisch bewijsmateriaal. De synthese in deel drie van de studie poogt alle puzzelstukken in een coherent historisch geheel te integreren door ze met theoretische concepten te verbinden die eerder in het boek zijn ontwikkeld.

De synthese laat zien dat de context wat betreft overdracht en functie van de lexicale lijsten geschreven in Hattusha van de 13^e eeuw v. Chr. sterk verschilt van wat men zou verwachten op grond van de parallellen uit Mesopotamië. Niet alleen de tijdens de opleiding gebruikte procedures, maar ook degenen die de teksten voor de toekomst zeker stelden hanteerden technieken die gebaseerd waren op de schriftelijke overlevering. Mondelinge technieken of technieken afhankelijk van het geheugen waren niet meer dan complementair. Bovendien lijkt het waarschijnlijk dat de schrijversopleiding in Hattusha in zijn geheel is gereorganiseerd, zodat de studie van lexicale lijsten werd verschoven naar een later, academisch niveau in de opleiding.

Dergelijke tendenzen, zij het minder uitgesproken, kan men ook waarnemen in het Emar van de 13e eeuw. Ook hier werd gebruik gemaakt van procedures die gebaseerd waren op het gebruik van het schrift en ook hier had men mogelijk een beginnersfase die geen gebruik maakte van lexicale lijsten. Anderzijds verliep de schrijversopleiding in Ugarit meer volgens het “klassieke” patroon. De schrijvers gebruikten de lijsten als oefenmateriaal voor hun opleiding en zij steunden daarbij vooral op technieken die mondelinge overlevering en het van buiten leren van het materiaal behelsden.

Wat betreft de lange-afstands verspreiding van de Mesopotamische lijsten naar het westen en naar de steden in het westen is het mogelijk gebleken indirecte aanwijzingen te vinden voor de overheersende rol van memorisering. Blijkbaar werden de teksten door reizende schrijvers overgebracht die het materiaal uit het hoofd kenden en die niet afhankelijk waren van geschreven kopieën. Bovendien lijkt de verspreiding van tekstuele vernieuwingen niet gebonden te zijn aan vernieuwingen in het schriftsysteem (paleografische, grafemische en orthografische vernieuwingen). Dat wil zeggen dat versies van lexicale teksten met weinig vernieuwingen voorkomen naast schrijverstradities die sterk vernieuwend waren, zoals het geval is in Ugarit. Vice versa kunnen schrijverstradities gebaseerd op verouderd schrift toch zeer vernieuwende versies van lexicale lijsten gebruiken, zoals in Hattusha. Lexicale lijsten waren aldus niet (langer) het belangrijkste middel om vernieuwingen over te brengen, zoals is opgemerkt voor de teksten uit Hattusha en gedeeltelijk voor die uit Emar. Met andere woorden, de lexicale lijsten waren niet (langer) het belangrijkste instrument voor het opleiden van schrijvers.